

Ο Μητροπολίτης Μαρωνείας στην παρουσίαση συλλογικού τόμου για την Τεχνητή Νοημοσύνη

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μαρωνείας και Κομοτηνής

Στην κατάμεστη από ανθρώπους κάθε ηλικίας αίθουσα του Μουσικού Μεγάρου Κομοτηνής και σε μία ατμόσφαιρα όπου ο ενθουσιασμός για το αύριο συνάντησε τον προβληματισμό για την ανθρώπινη φύση, πραγματοποιήθηκε, χθες, η παρουσίαση του συλλογικού τόμου: «Τεχνητή Νοημοσύνη: Ανθρώπινα Δικαιώματα, Δημοκρατία & Κράτος Δικαίου», το οποίο επιμελήθηκε ο βουλευτής Ν. Ροδόπης κ. Ευριπίδης Στυλιανίδης.

Στην εκδήλωση στην οποία συνδιοργανωτής ήταν και η Ιερά Μητρόπολη Μαρωνείας και Κομοτηνής, απηύθυνε σχετικό χαιρετισμό ο Σεβ. Μητροπολίτης κ. Παντελεήμων. Στηριζόμενος στον Πατερικό λόγο, ανέφερε, ότι η Εκκλησία διαχρονικά διαλέγεται δημιουργικά με την επιστήμη, αναγνωρίζοντας ότι κάθε

αυθεντική γνώση αποτελεί δωρεά του Θεού προς τον άνθρωπο. Τόνισε επίσης την σπουδαιότητα της τεχνολογικής εξέλιξης και ιδιαιτέρως της Τεχνητής Νοημοσύνης, η οποία συναντά τις θεμελιώδεις αξίες του ανθρώπινου πολιτισμού, της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της αξιοπρέπειας του προσώπου, αξίες οι οποίες οφείλουν να είναι σεβαστές και αδιαπραγμάτευτες. Τέλος, ευχήθηκε ο Θεός να ευλογήσει αυτό το συλλογικό έργο, ώστε να αποτελέσει πολύτιμο εργαλείο προβληματισμού και ευθύνης, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση ενός πλαισίου όπου η τεχνητή νοημοσύνη θα υπηρετεί τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου.

Στην εκδήλωση παρέστησαν ως κύριοι ομιλητές οι αξιότιμοι κύριοι Θεόδωρος Ρουσόπουλος και Ευάγγελος Βενιζέλος.

Ακολουθεί ο χαιρετισμός του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου:

Χ Α Ι Ρ Ε Τ Ι Σ Μ Ο Σ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

«ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ - ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ - ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΚΡΑΤΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥ»

Ἐξοχώτατοι ἑκπρόσωποι τῶν ἀρχῶν,

Ἀξιότιμοι συγγραφεῖς καὶ ἐπιστημονικοὶ συντελεστὲς τοῦ ἔργου,

Κυρίες καὶ κύριοι,

Μὲ ιδιαίτερη τιμὴ, μὲ συνείδηση ποιμαντικῆς καὶ θεσμικῆς εὐθύνης ἀπευθύνω τὸν παρόντα χαιρετισμὸ μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς παρουσίας τοῦ βιβλίου «Τεχνητὴ Νοημοσύνη, Ἀνθρώπινα Δικαιώματα, Δημοκρατία καὶ Κράτος Δικαίου». Ὁ τίτλος τοῦ ἔργου ἀποτυπώνει εὐστοχα ἓνα ἀπὸ τὰ πλέον κρίσιμα σταυροδρόμια τῆς ἐποχῆς μας, ὅπου ἡ ραγδαία τεχνολογικὴ ἐξέλιξη συναντᾷ τὶς θεμελιώδεις ἀξίες τοῦ ἀνθρώπινου πολιτισμοῦ, τῆς ἐλευθερίας, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς αξιοπρέπειας τοῦ προσώπου.

Ἡ Ἐκκλησία, πιστὴ στὴν ἀποστολὴ της μέσα στὴν ἱστορία, δὲν στέκεται ἐχθρικὰ ἀπέναντι στὴν ἐπιστημονικὴ πρόοδο, οὔτε υἱοθετεῖ ἓναν φοβικὸ λόγο ἔναντι τῆς τεχνολογίας. Ἀντιθέτως, διαλέγεται δημιουργικὰ μὲ τὴν ἐπιστῆμη,

αναγνωρίζοντας ότι κάθε αυθεντική γνώση αποτελεί δωρεά του Θεού προς τον άνθρωπο. Όπως χαρακτηριστικά σημειώνει ο Μέγας Βασίλειος, «ούκ έναντία ή πίστις τῆ γνώσει, ἀλλὰ φύλαξ αὐτῆς». Ἡ θεολογία καὶ μάλιστα στὴν σύγχρονη ἔκφρασή της συνομιλεῖ ὄχι γιὰ νὰ καταργήσει τὴν ἐπιστήμη, ἀλλὰ γιὰ νὰ τροχοδρομεῖ προσανατολισμένη στὸν ὀρθὸ σκοπὸ της.

Οἱ σύντομες σκέψεις μου λαμβάνουν ἀφορμὴ ἀπὸ κάποιες σοβαρὲς φράσεις ποὺ ἤδη ἀλιεύουμε ἀπὸ τὴν Εἰσαγωγὴ τοῦ παρόντος πονήματος. Πρῶτον, «ἡ ἀνθρώπινη διάνοια πάντοτε δημιουργεῖ τὰ τεχνητὰ ἐπιτεύγματα». Πράγματι, ἡ τεχνητὴ νοημοσύνη δὲν εἶναι ἀθύπαρκτη ὄντοτητα, ἀλλὰ προῖον τῆς ἀνθρώπινης διάνοιας, τῆς δημιουργικότητος καὶ τῆς ἐλευθερίας. Ὁ ἄνθρωπος, πλασμένος «κατ' εἰκόνα Θεοῦ», εἶναι κλητὸς στὴ δημιουργία, ὄχι ὅμως στὴν αὐτονόμηση ἀπὸ τὸν Δημιουργό. Ἡ πατερικὴ παράδοση τονίζει, ὅτι ἡ διάνοια ἀποτελεῖ χάρισμα, τὸ ὁποῖο προϋποθέτει εὐθύνη καὶ διάκριση. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος προειδοποιεῖ ὅτι «οὐ πᾶσα δύναμις καὶ συμφέρει», θέτοντας ἤδη ἀπὸ τοὺς πρώτους αἰῶνες τὸ ζήτημα τῶν ὁρίων τῆς ἀνθρώπινης δυνατότητας.

Στὸ πλαίσιο αὐτό, ἡ τεχνητὴ νοημοσύνη ὀφείλει νὰ νοεῖται ὡς ἐργαλεῖο στὴν ὑπηρεσία τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὄχι ὡς μηχανισμὸς ὑποκατάστασης τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου ἢ τῆς ἠθικῆς κρίσης. Ἐδῶ ἀκριβῶς συναντῶνται ἡ θεολογικὴ ἀνθρωπολογία μὲ τὸν θεσμικὸ καὶ νομικὸ λόγο. Τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, ἡ δημοκρατία καὶ τὸ κράτος δικαίου θεμελιώνονται στὴν ἀναγνώριση τῆς μοναδικότητος καὶ τῆς ἀπαραβίαστης ἀξίας κάθε ἀνθρώπου, ἀνεξαρτήτως χρησιμότητος, ἀποδοτικότητος ἢ ψηφιακῆς καταγραφῆς.

Δεύτερη φράση ὅτι «ἡ τεχνολογία στὴν καλὴ της χρῆση μπορεῖ νὰ ἀνταποκριθεῖ σὲ πιεστικὲς προκλήσεις ὅπως οἱ ἀσθένειες, ἡ φτώχεια, ἡ περιβαλλοντικὴ ὑποβάθμιση καὶ οἱ ἀνθρώπινες παθογένειές μας». Ἡ διαπίστωση αὐτὴ βρίσκει σύμφωνη τόσο τὴν Ἐκκλησία ὅσο καὶ τὴ σύγχρονη συνταγματικὴ καὶ διεθνῆ ἔννομη τάξη. Ἡ τεχνητὴ νοημοσύνη μπορεῖ νὰ συνδράμει στὴν προάσπιση τοῦ δικαιώματος στὴν ὑγεία, στὴν κοινωνικὴ συνοχή, στὴν προστασία τοῦ περιβάλλοντος, ἀκόμη καὶ στὴ διαφάνεια τῆς δημόσιας διοίκησης. Ὄταν ἡ τεχνολογία ὑπηρετεῖ τὸν ἄνθρωπο, τότε καθίσταται μέσο κοινωνικῆς δικαιοσύνης καὶ ἀλληλεγγύης. Ὡστόσο, ἡ ἱστορικὴ ἐμπειρία καὶ ἡ τραγικὴ σοφία τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ μας ὑπενθυμίζουν ὅτι ἡ πρόοδος χωρὶς ἦθος ἐγκυμονεῖ κινδύνους. Τρίτη φράση: «ἡ ἀνθρώπινη ἀλαζονεία ὀδηγεῖ κατὰ τὸ πρότυπο τῆς τραγωδίας στὴν Ὑβρη καὶ στὸ τέλος ἐπέρχεται ἡ Νέμεσις». Ἡ προειδοποίηση αὐτὴ ἀποκτᾷ ἰδιαίτερη βαρύτητα στὴν ἐποχὴ τῆς ἀλγοριθμικῆς ἐξουσίας, τῆς μαζικῆς ἐπιτήρησης καὶ τῆς αὐτοματοποίησης ἀποφάσεων ποὺ ἐπηρεάζουν ἀνθρώπινες ζωές. Ὄταν ἡ τεχνητὴ νοημοσύνη λειτουργεῖ χωρὶς δημοκρατικὸ ἔλεγχο, χωρὶς λογοδοσία καὶ χωρὶς

σεβασμὸ στὰ θεμελιώδη δικαιώματα, τότε ἀπειλεῖται ὁ ἴδιος ὁ πυρῆνας τοῦ κράτους δικαίου.

Καὶ ἐδῶ ἡ πατερικὴ σκέψη μίλησε ἀπὸ αἰώνων μὲ ιδιαίτερη σαφήνεια γιὰ τὸν κίνδυνο τῆς ὑβρεως. Ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς ἐπισημαίνει ὅτι «ἡ γνώση ἀποκόπτεται ἀπὸ τὴν ἀλήθεια ὅταν δὲν συνοδεύεται ἀπὸ ἀγάπη». Ἡ τεχνολογία, ἀποσυνδεδεμένη ἀπὸ τὴν ἠθικὴ, παύει νὰ εἶναι διακονία καὶ μετατρέπεται σὲ ἐξουσία. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀντιτίθεται στὴν πρόοδο, ἀλλὰ καλεῖ σὲ μετάνοια νοοτροπίας, σὲ ἐπαναφορὰ τοῦ ἀνθρώπου στὸ κέντρο κάθε τεχνολογικῆς ἐπιλογῆς.

Ἔτσι ἀνακύπτει τὸ κρίσιμο ἐρώτημα: «Ποιά χαρακτη-ριστικὰ πρέπει νὰ ἔχει ἡ ἀνθρώπινη συνείδηση προκειμένου νὰ διαχειριστεῖ μὲ τρόπο ἐπωφελῆ γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα τὴν τεχνητὴ νοημοσύνη;». Ἡ ἀπάντηση δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι μονο-διάστατη. Ἀπαιτεῖται συνείδηση φωτισμένη ἀπὸ τὴν ἀλήθεια, ταπείνωση ἔναντι τῶν ὀρίων τῆς ἀνθρώπινης γνώσης, ὑπευθυνότητα ἀπέναντι στὶς μελλοντικὲς γενεὲς καὶ σεβασμὸς στὴν ἐλευθερία τοῦ προσώπου. Ὅπως διδάσκει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, «οὐ τὰ πράγματα ἀμαρτάνει, ἀλλὰ ἡ χρῆσις αὐτῶν».

Τὸ κυκλοφορούμενο βιβλίο συμβάλλει οὐσιαστικὰ στὸν ἀναγκαῖο αὐτὸν διάλογο μεταξὺ ἐπιστήμης, δικαίου καὶ ἠθικῆς. Ἀναδεικνύει ὅτι ἡ τεχνητὴ νοημοσύνη δὲν ἀποτελεῖ ἀπλῶς τεχνικὸ ζήτημα, ἀλλὰ βαθύτατα πολιτικό, νομικὸ καὶ πνευματικὸ πρόβλημα. Μᾶς καλεῖ ὅλους νὰ σκεφτοῦμε συλλογικά, δημοκρατικὰ καὶ μὲ σεβασμὸ πρὸς τὸν ἄνθρωπο, ὥστε ἡ πρόοδος νὰ μὴ μεταβληθεῖ σὲ ἀπειλή.

Πράγματι, ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ φίλοι, ἐν ὧσιν ἐμεῖς συζητοῦμε μὲ πνεῦμα γόνιμου διαλόγου καὶ μὲ ἀφορμὴ ἓνα ἐπιστημονικὸ πόνημα περὶ τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης, σὲ ἄλλα σημεῖα τοῦ πλανήτη μας, ἐγγύτερα ἢ πιὸ μακριά, ἐφαρμόζονται τὰ δεδομένα τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης σὲ ὀπλικά συστήματα, οἰκονομικὰ μοντέλα καὶ πολιτικο-νομικὰ σχέδια ποὺ ἀπαξιώνουν ἕως θανάτου τὸ «μέτρον πάντων τῶν χρημάτων», τὸν ἄνθρωπο.

Ἐξ αἰτίας αὐτῶν, εὐχομαι ὀλόθερμα, τὸ συλλογικὸ ἔργο αὐτὸ νὰ ἀποτελέσει πολύτιμο ἐργαλεῖο προβληματισμοῦ καὶ εὐθύνης, συμβάλλοντας στὴ διαμόρφωση ἑνὸς πλαισίου ὅπου ἡ τεχνητὴ νοημοσύνη θὰ ὑπηρετεῖ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, τὴ δημοκρατία καὶ τὸ κράτος δικαίου. Καὶ προσεύχομαι ὥστε ὁ Θεὸς νὰ φωτίζει ὅλους μας, ὥστε τὰ ἔργα τῆς ἀνθρώπινης διανοίας νὰ γίνονται ἀφορμὴ ζωῆς, δικαιοσύνης καὶ εἰρήνης, καὶ ὄχι αἰτία νέων μορφῶν δουλείας.

Σας εύχαριστώ

